

Titulació	Tipus	Curs	Semestre
2500241 Arqueologia	OT	3	0
2500241 Arqueologia	OT	4	0
2500501 Història	OT	4	0

Professor de contacte

Nom: Félix Retamero Serralvo
Correu electrònic: Felix.Retamero@uab.cat

Utilització d'idiomes a l'assignatura

Llengua vehicular majoritària: català (cat)
Grup íntegre en anglès: No
Grup íntegre en català: Sí
Grup íntegre en espanyol: No

Equip docent

Ignacio Diaz Sierra

Prerequisits

Els propis que marca la normativa del grau. Convé que els estudiants tinguin uns coneixements suficients d'anglès i de francès per accedir a una part de la bibliografia

Objectius

Aquesta assignatura suposa un aprofundiment dels grans temes plantejats en les assignatures Història Medieval, de primer curs, i La formació d'Europa i L'Època del Gòtic, de segon curs, en el context de les societats peninsulars durant l'Edat Mitjana. Els objectius principals són:

- Familiaritzar l'estudiant amb els esdeveniments i personatges més destacats de les societats medievals peninsulars
- Donar a conèixer els debats historiogràfics sobre les societats medievals peninsulars
- Explicar les claus dels desenvolupaments específics de les diferents societats peninsulars, des de la desaparició de l'Imperi romà d'Occident al segle V fins a la conquesta final d'al-Andalus al segle XV.
- Plantejar les connexions dels processos de destrucció i de formació de les societats medievals peninsulars amb el trànsit a l'època moderna.

Competències

Arqueologia

- Contextualitzar i analitzar processos històrics.

- Desenvolupar un pensament i un raonament crítics i saber comunicar-los de manera efectiva, tant en les llengües pròpies com en una tercera llengua.
- Que els estudiants hagin demostrat que comprenen i tenen coneixements en una àrea d'estudi que parteix de la base de l'educació secundària general, i se sol trobar a un nivell que, si bé es basa en llibres de text avançats, inclou també alguns aspectes que impliquen coneixements procedents de l'avantguarda d'aquell camp d'estudi.
- Que els estudiants puguin transmetre informació, idees, problemes i solucions a un públic tant especialitzat com no especialitzat.
- Que els estudiants sàpiguen aplicar els coneixements propis a la seva feina o vocació d'una manera professional i tinguin les competències que se solen demostrar per mitjà de l'elaboració i la defensa d'arguments i la resolució de problemes dins de la seva àrea d'estudi.
- Que els estudiants tinguin la capacitat de reunir i interpretar dades rellevants (normalment dins de la seva àrea d'estudi) per emetre judicis que incloguin una reflexió sobre temes destacats d'índole social, científica o ètica.
- Utilitzar els principals mètodes, tècniques i instruments d'anàlisi en arqueologia.

Història

- Desenvolupar un pensament i un raonament crítics i saber comunicar-los de manera efectiva, tant en les llengües pròpies com en una tercera llengua.
- Identificar les principals tendències historiogràfiques i analitzar-ne críticament el desenvolupament.
- Que els estudiants hagin desenvolupat aquelles habilitats d'aprenentatge necessàries per emprendre estudis posteriors amb un alt grau d'autonomia.
- Que els estudiants puguin transmetre informació, idees, problemes i solucions a un públic tant especialitzat com no especialitzat.
- Que els estudiants tinguin la capacitat de reunir i interpretar dades rellevants (normalment dins de la seva àrea d'estudi) per emetre judicis que incloguin una reflexió sobre temes destacats d'índole social, científica o ètica
- Respectar la diversitat i la pluralitat d'idees, persones i situacions.

Resultats d'aprenentatge

1. Analitzar els processos històrics que condueixen als conflictes bèl·lics.
2. Aplicar les tècniques i els instruments d'anàlisi adequats als casos d'estudi.
3. Aplicar les tècniques que permeten una comprensió ràpida i global del text llatí.
4. Aplicar tant els coneixements com la capacitat d'anàlisi a la resolució de problemes relatius al camp d'estudi propi.
5. Aprendre de manera autònoma.
6. Avaluar i resoldre críticament els problemes historiogràfics propis dels estudis de la guerra.
7. Buscar, seleccionar i gestionar informació de manera autònoma tant en fonts estructurades (bases de dades, bibliografies, revistes especialitzades) com en informació distribuïda a la xarxa.
8. Comunicar-se tant oralment com per escrit en l'idioma propi o en una tercera llengua utilitzant la terminologia i les tècniques pròpies de la historiografia.
9. Dominar la història universal de l'edat mitjana.
10. Dominar l'estructura diacrònica general del passat.
11. Examinar un passatge literari mediollatí i connectar-lo amb les característiques pròpies del llatí medieval.
12. Expressar-se eficaçment aplicant els procediments argumentatius i textuals en els textos formals i científics
13. Fer servir la terminologia adequada en la construcció d'un text acadèmic.
14. Identificar el context en què s'inscriuen els processos històrics.
15. Identificar els mètodes propis de la història i la seva relació amb l'anàlisi de fets concrets.
16. Identificar les idees principals i les secundàries i expressar-les amb correcció lingüística.
17. Interpretar i analitzar les fonts documentals.
18. Interpretar les fonts materials i el registre arqueològic.
19. Interpretar textos històrics en relació amb els contextos arqueològics.
20. Organitzar i planificar la cerca d'informació històrica.
21. Participar en debats sobre fets històrics respectant les opinions d'altres participants.

22. Presentar treballs en formats ajustats a les demandes i els estils personals, tant individuals com en grup petit.
23. Relacionar els elements i els factors que intervenen en el desenvolupament dels processos històrics.
24. Utilitzar correctament el lèxic específic de la història.
25. Utilitzar el vocabulari tècnic específic i d'interpretació de la disciplina.
26. Utilitzar els recursos informàtics propis de l'àmbit d'estudi de la història.

Continguts

1. La monarquia visigoda (VI-VIII)
2. La formació i desenvolupament dels regnes i comtats del nord peninsular. El regne d'Astúries i astur-lleonès; Castella; Navarra; Aragó (segles VIII-XI)
3. La conquesta del 711 i la formació d'al-Andalus. La dinastia Omeia (VIII-XI)
4. Les dinasties taifes i els almoràvits. Les conquestes més primerenques en el context de la Primera i Segona croada (segles XI-XII)
5. La dinastia almohade. Les conquestes del segle XIII
6. Castella al segle XIV
7. L'emirat nassarita de Granada i la conquesta final. Els moriscos (segles XV-XVI)
8. Els precedents medievals de les colonitzacions modernes.

Metodologia

ACTIVITAT DIRIGIDA: 47 hores

-Classes teòriques dirigides pel professor.

-Pràctiques d'aula dirigides pel professor.

ACTIVITAT SUPERVISADA: 25 hores

-Tutorització

ACTIVITAT AUTÒNOMA DE L'ESTUDIANT: 75 hores

-Estudi, recerca de recursos i elaboració de treballs

AVALUACIÓ: 3 hores

-Realització de proves escrites

Activitats formatives

Títol	Hores	ECTS	Resultats d'aprenentatge
Tipus: Dirigides			
Continguts teòrics	35	1,4	1, 6, 20, 21, 24
Pràctiques d'aula	12	0,48	1, 6, 8, 16, 24
Tipus: Supervisades			
Tutoria	25	1	1, 6, 16, 20
Tipus: Autònomes			

Avaluació

Les activitats d'avaluació es programaran al llarg del curs acadèmic. Les dates de realització de les proves a l'aula i de lliurament a l'alumnat amb antelació suficient. El professor establirà un horari específic de tutories per procedir al comentari de les activitats.

La matèria s'avaluarà mitjançant l'aplicació dels següents procediments:

1. Dues proves parcials escrites: 60 % de la nota final.
2. Realització d'un treball individual escrit: 40% de la nota final.

Les notes inferiors al 4 no sumaran en el càlcul de la mitjana final. Es recorda que la mitjana mínima per aprovar l'assignatura és de 4.

L'alumne que no realitzi tots els exàmens d'avaluació programats a l'aula o no es presenti a activitats d'avaluació obligatòries, serà qualificat amb un 'No Avaluable', **i no podrà presentar-se a la reavaluació.**

Tota irregularitat comesa per un alumne durant la realització d'una prova (còpia, plagi) implicarà una nota de zero en l'apartat corresponent i implicaran una nota global de zero.

La reavaluació se celebrarà en les dates oficials establertes per la Facultat. En cap cas no es podrà plantejar la reavaluació d'una prova aprovada o no aprovada en el procés normal d'avaluació continuada. La nota màxima que es podrà obtenir en la reavaluació és de 4.

Activitats d'avaluació L'alumnat tindrà dret a revisar els resultats de les proves realitzades. El professor establirà oportunament els mecanismes de revisió dels resultats.

Es tindran en compte els casos particulars que rebran, com no podria ser d'altra manera, un tractament particular.

Examen parcial	30%	1,5	0,06	1, 4, 6, 8, 9, 10, 12, 14, 15, 16, 17, 18, 19, 23, 24, 25
Examen parcial	30%	1,5	0,06	1, 4, 6, 9, 10, 12, 14, 15, 16, 17, 18, 19, 23, 24, 25
Treball escrit	40%	0	0	1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 11, 13, 14, 16, 20, 21, 22, 23, 24, 25, 26

Bibliografia

- Arce, J., Esperando a los árabes. Los visigodos en Hispania (507-711), Marcial Pons, Madrid, 2011
- Arízaga, B et al, ed, Mundos medievales: espacios, sociedades y poder: Homenaje al profesor José Ángel García de Cortazar y Ruiz de Aguirre, 2 vols, Universidad de Cantabria-Fundación Botín, 2013
- Barceló, M., El sol que salió por Occidente, Universidad de Jaén, 1997 (edició revisada i ampliada publicada per la Universitat de València, 2010)
- M. Barrios; R. Peinado, dirs., Historia del Reino de Granada, 3 vols., Universidad de Granada, 2000.
- Fernández Conde, F.J., La España de los siglos XIII al XV, Nerea, 2004
- García Fitz, La Edad Media. Guerra e ideología, Sílex, 2003
- Guichard, P., De la expansión árabe a la Reconquista: esplendor y fragilidad de al-Andalus, El Legado Andalús, Granada, 2002.
- Isla, A., La alta edad media. Siglos VIII-XI, Síntesis, Madrid, 2002
- Malpica, A., Las últimas tierras de al-Andalus. Paisaje y poblamiento del reino nazarí de Granada, Universidad de Granada, Granada, 2014

-Monsalvo, J.M., Atlas histórico de la España Medieval, Madrid, Síntesis, 2010

-O'Callaghan, J.F., The Last Crusade in the West. Castile and the Conquest of Granada, University of Pennsylvania Press, 2014

-Powers, J., A society organised for war. The Iberian municipal militias in the Central Middle Ages, 1000-1284, University of California Press, 1988

-Ríos Saloma, M.F., La Reconquista. Una construcción historiográfica (siglos XVI-XIX), UNAM-Marcial Pons, Madrid, 2011

-Ruiz, T., Las crisis medievales (1300-1474), Crítica, Barcelona, 2008